

WYROBY PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO PÓLPRODUKTY I WYROBY GOTOWE	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-87
	Wyroby garmażeryjne	8151-56
	Wyroby z mięsa końskiego oraz z dodatkiem mięsa końskiego	
		Grupa katalogowa 1211

1. WSTĘP

1.1. Zakres stosowania normy. Normę należy stosować w produkcji garmażeryjnej i obrocie.

1.2. Określenia

1.2.1. surowiec — ćwierćtusze końskie, elementy, mięsa drobne, podroby uznane przez Weterynaryjną Inspekcję Sanitarną za zdatne do spożycia bez zastrzeżeń.

1.2.2. wyroby garmażeryjne z mięsa końskiego — półprodukty i gotowe wyroby garmażeryjne zawierające jako składnik podstawowy powyżej 50% mięsa końskiego.

1.2.3. wyroby garmażeryjne z dodatkiem mięsa końskiego — półprodukty i gotowe wyroby garmażeryjne zawierające jako składnik podstawowy 25% ÷ 50% mięsa końskiego.

1.2.4. półprodukty z mięsa końskiego — wyroby garmażeryjne z mięsa końskiego lub jego elementów z dodatkiem lub bez tłuszczu, mięsa i podrobów innych zwierząt rzeźnych, dodatków skrobiowych, warzywnych oraz przypraw, wymagające dodatkowych zabiegów technologicznych.

a) elementy zasadnicze ćwierćtuszy końskich — półprodukty uzyskane z rozbioru ćwierćtuszy końskiej wyznaczone układem kośćca, np. polędwica, rostbef, karkówka.

b) mięso zrazowe końskie — półprodukty uzyskane z mięsa końskiego świeżego klasy I w formie uplastycznionych płatów mięsa o grubości 1,5 ÷ 2,0 cm, cięte w poprzek włókien mięśniowych.

c) mięso mielone końskie — półprodukt w postaci klopsików, masy mięsnej, sporządzone: z mielonego mięsa końskiego świeżego z udziałem lub bez surowców skrobiowych, warzywnych, przypraw oraz mięsa, tłuszczu i podrobów zwierząt rzeźnych.

1.2.5. wyroby gotowe z mięsa końskiego — wyroby garmażeryjne gotowe z mięsa końskiego lub dodatkowo z udziałem mięsa, tłuszczu i podrobów innych zwierząt rzeźnych oraz surowców i dodatków spożywczych, przeznaczone bezpośrednio do spożycia.

a) wyroby osłonkowe z mięsa końskiego — wyroby garmażeryjne gotowe z peklowanego lub niepeklowanego mięsa końskiego, a także z udziałem mięsa, podrobów i tłuszczu innych zwierząt rzeźnych, dodatków spożywczych i przypraw o różnym stopniu rozdrobnienia, w osłonkach naturalnych lub sztucznych, wędzone i parzone, wędzone lub jednocześnie pieczone w dymie wędzarniczym w temperaturze nie wyższej niż 85°C, a następnie podsuszane.

b) wędzonki z mięsa końskiego (polędwice końskie) — wyroby garmażeryjne gotowe wyprodukowane z jednego kawałka peklowanego mięsa końskiego bez kości, tkanki łącznej i tłuszczu zewnętrznego, w kształcie spłaszczonego walca, w osłonce naturalnej lub sztucznej, osznurowane, wędzone, surowe lub parzone.

c) gulasze z mięsa końskiego — wyroby garmażeryjne gotowe z mięsa końskiego różnych klas z dodatkiem tłuszczu zwierzęcego lub roślinnego, warzyw lub bez udziału warzyw, z przyprawami odpowiednio rozdrobnionymi i poddane obróbce termicznej.

d) pasztety z mięsa końskiego — wyroby gotowe z drobnorozdrobnionego mięsa końskiego oraz z drobnorozdrobnionych surowców mięsnych innych zwierząt rzeźnych, podrobowych i tłuszczowych, niepeklowanych, poddanych uprzednio obróbce cieplnej z dodatkiem surowców skrobiowych, jaj, warzyw, przypraw, poddane w fazie końcowej pieczeniu lub parzeniu.

e) pieczenie z mięsa końskiego — wyroby garmażeryjne gotowe sporządzone z peklowanego lub niepeklowanego mięsa końskiego z udziałem surowców niemięsnych, jak jaja, surowce skrobiowe (bułka, ryż, mąka) i przyprawy, z dodatkiem lub bez mięsa, tłuszczu i podrobów innych zwierząt rzeźnych o różnym stopniu rozdrobnienia, charakteryzujące się kształtem wynikającym z użytej formy, poddane obróbce termicznej.

f) klopsy, pulpety, klopsiki z mięsa końskiego — wyroby garmażeryjne gotowe sporządzone z niepeklowanego mięsa końskiego z udziałem lub bez surowców niemięsnych, jak warzywa, jaja, surowce skrobiowe (bułka czerstwa, jaja, ryż, mąka) i przyprawy z dodatkiem lub bez dodatku mięsa, tłuszczu i podrobów innych zwierząt rzeźnych.

Zgłoszona przez SPOŁEM CZSS Spółdzielcze Przedsiębiorstwo Produkcji Garmażeryjnej i Napojów
Ustanowiona przez Dyrektora Spółdzielczego Przedsiębiorstwa Produkcji Garmażeryjnej i Napojów dnia 9 lutego 1987 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 października 1987 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 7/1987, poz. 19)

Wszystkie składniki surowcowe rozdrobnione, wymieszane na jednolitą masę, odpowiednio uformowane, poddane procesowi parzenia lub smażenia.

g) **befszyk tatarski z mięsa końskiego** — wyrób garmażeryjny gotowy, sporządzony z surowego, świeżego, rozdrobnionego mięsa końskiego klasy I, oleju, jaj świeżych, przypraw oraz jadalnych dodatków dekoracyjnych.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. **Podział.** Wyroby garmażeryjne z mięsa końskiego dzieli się na półprodukty i wyroby gotowe.

a) **Półprodukty** z mięsa końskiego obejmują następujące asortymenty:

- elementy zasadnicze tusz końskich,
- mięso zrazowe końskie,
- mięso gulaszowe końskie,
- mięso mielone końskie w postaci rozdrobnionej masy mielonej, klopsów, pulpetów, klopsików.

b) **Wyroby gotowe** obejmują następujące asortymenty:

- wyroby osłonkowe z mięsa końskiego: wędzone i parzone, wędzone surowe, pieczone, pieczone podsuszone, kiszki wątrobiane, kaszanki garmażeryjne,
- wędzonki z mięsa końskiego (połędwice końskie),
- gulasze z mięsa końskiego,
- pasztety z mięsa końskiego,
- pieczenie z mięsa końskiego,
- klopsy, pulpety, klopsiki z mięsa końskiego smażone lub gotowane,
- befszyk tatarski z mięsa końskiego.

2.2. **Przykład oznaczenia** befszyka tatarskiego z koniny:

BESZTYK TATARSKI Z KONINY

BN-87/8151-56

3. WYMAGANIA

3.1. **Wymagania dotyczące surowców.** Surowce, dodatki spożywcze i przyprawy użyte do produkcji powinny odpowiadać wymaganiom obowiązujących norm przedmiotowych.

3.2. **Wymagania organoleptyczne dotyczące półproduktów** z wyjątkiem mięsa zrazowego i mielonego — wg PN-65/A-82000.

Wymagania organoleptyczne dotyczące mięsa zrazowego. Barwa typowa dla świeżego mięsa końskiego; niedopuszczalna poszarzała, zmieniona. Powierzchnia mięsa czysta, elementy pozbawione zbyt grubej warstwy tłuszczu, powięzi i żył; niedopuszczalne luźne strzępy mięsa lub tłuszczu, zabrudzenie, nalot pleśni, oślizgłość.

Wymagania organoleptyczne dotyczące mięsa mielonego końskiego. Barwa typowa dla świeżego mięsa końskiego; niedopuszczalna poszarzała, zmieniona lub inna obca.

Smak i zapach charakterystyczny dla świeżego mięsa końskiego; niedopuszczalny smak i zapach stęchły, pleśni, zjełczały, gorzki lub inny obcy.

3.3. Wymagania organoleptyczne dotyczące wyrobów gotowych

3.3.1. **Wyroby osłonkowe z mięsa końskiego** — kielbasy wędzone i parzone, wędzone surowe, pieczone, pieczone podsuszone oraz kiszki wątrobiane wg tabl. 1.

Tablica 1

Lp.	Cechy	Wymagania
1	2	3
1	Wygląd ogólny	stopień rozdrobnienia, średnica i długość batonów, stopień utrwalania wyrobu, rodzaj i kaliber osłonek zgodny z recepturą; dla kielbas dopuszcza się 5% wyrobów z zawęzonymi wytryskami w ilości 5% wytrysków w batonie, dopuszcza się do 2% kiszek o złamanych końcach i 5% w jelicie z pęknięciami; niedopuszczalne zabrudzenia, opalenia, okopcenia, wycieki tłuszczu, oślizgłość, nalot pleśni, oraz głębokie pofałdowania powierzchni
2	Konsystencja i struktura	ścista lub dość ścista, związanie dobre, plastry o grubości 5 mm nie powinny się rozpadać, rozmieszczenie surowca równomierne, przyprawy dokładnie rozdrobnione, mogą być widoczne; dla kielbas wędzonych i parzonych dopuszcza się pojedyncze otwory powietrzne do 2 mm; niedopuszczalne skupiska poszczególnych składników oraz zacieki tłuszczu pod osłonką; dla kiszek dopuszcza się obecność wytopionego tłuszczu pod osłonką
3	Barwa	typowa dla użytych dodatków spożywczych i przypraw oraz zastosowanego procesu utrwalania wyrobów; niedopuszczalna barwa świadcząca o nieprawidłowo przeprowadzonym procesie technologicznym, jasne plamy niedowędzenia oprócz miejsc styku kielbas z kijem wędzarniczym w miejscu zawieszenia
4	Smak i zapach	charakterystyczny dla użytych surowców, dodatków spożywczych i przypraw oraz zastosowanego procesu utrwalania wyrobów; niedopuszczalny smak i zapach zjełczałego tłuszczu, pleśni, kwaśny lub inny obcy; przy zastosowaniu osłonek sztucznych zmniejszona wyczuwalność procesu wędzenia

3.3.2. **Kaszanki garmażeryjne** — wg BN-83/8151-01.

3.3.3. **Połędwica końska** — wg tabl. 2.

Tablica 2

Lp.	Cechy	Wymagania
1	2	3
1	Wygląd ogólny	wielkość polędwic, sposób sznurowania i utrwalania wyrobu, rodzaj i kaliber osłonek zgodny z recepturą; dopuszcza się do 5% polędwic z pojedynczymi pęcherzykami powietrza pod osłonką wielkości do 1,5 cm każdy; niedopuszczalne zabrudzenia, kryształki soli, oślizgłość, nalot pleśni, okopcenie, głębokie pofałdowania powierzchni, luźne osznurowanie polędwic odstające od osłonki
2	Konsystencja i struktura	dość ścisła, lekko ciągliwa
3	Barwa	typowa dla mięsa końskiego oraz zastosowanego procesu utrwalania wyrobu; niedopuszczalna barwa świadcząca o nieprawidłowo przeprowadzonym procesie technologicznym
4	Smak i zapach	charakterystyczne dla mięsa końskiego oraz zastosowanego procesu utrwalania wyrobu; niedopuszczalny smak i zapach pleśni, kwaśny lub inny obcy

3.3.4. Gulasze z mięsa końskiego — wg BN-83/8159-02.

3.3.5. Pasztety z mięsa końskiego — wg BN-80/8151-05.

3.3.6. Pieczenie z mięsa końskiego — wg BN-80/8151-05.

3.3.7. Klopsy, pulpety, klopsiki z mięsa końskiego — wg BN-80/8151-05.

3.3.8. Befszyk tatarski z mięsa końskiego — wg tabl. 3.

Tablica 3

Lp.	Cechy	Wymagania
1	2	3
1	Wygląd ogólny	gramatura, sposób formowania zgodny z recepturą; powierzchnia befszyka lekko błyszcząca, wilgotna lecz nie lepka
2	Konsystencja i struktura	miękka, smarowna, plastyczna; rozmieszczenie składników równomierne; uformowana porcja zachowuje swój kształt
3	Barwa	typowa dla świeżego mięsa końskiego, dodatków spożywczych i przypraw; niedopuszczalna barwa poszarzała, zmieniona lub inna obca
4	Smak i zapach	charakterystyczne dla świeżego mięsa końskiego, dodatków spożywczych i przypraw; niedopuszczalny smak i zapach stęchły, pleśni, zjełczały, gorzki lub inny obcy

3.4. Wymagania fizykochemiczne dotyczące półproduktów i wyrobów gotowych — wg tabl. 4.

Tablica 4

Lp.	Wyszczególnienie	Zawartość wody, %, nie więcej niż	Zawartość soli, %, nie więcej niż	Zawartość tłuszczu, %, nie więcej niż	Zawartość skrobi, %, nie więcej niż	Zawartość azotanów, mg/kg, nie więcej niż	Zawartość azotynów, mg/kg, nie więcej niż
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Półprodukty z masy mięsnej mielonej	60,0	2,5	25,0	9,0	—	—
2	Befszyk tatarski	70,0	2,5	10,0	—	—	—
3	Kiełbasy wędzone i parzone: — drobno i średnio rozdrobnione	66,0	3,0	28,0	—	200	125
	— grubo rozdrobnione	70,0	3,0	18,0	—	200,0	125
4	Kiełbasy wędzone: — surowe	60,0	3,0	20,0	—	200	125
	— pieczone	61,0	3,0	29,0	—	200	125
	— pieczone podsuszone	55,0	3,0	30,0	—	200	125
5	Wędzonki z mięsa końskiego (polędwica końska)	—	3,5	—	—	200	125
6	Kiszki wątrobiane	65,0	2,5	25,0	—	—	—

Gulasze z mięsa końskiego — wg BN-83/8159-02.

Pasztety z mięsa końskiego — wg BN-80/8151-05.

Pieczenie z mięsa końskiego — wg BN-80/8151-05.

Klopsy, pulpety, klopsiki — wg BN-80/8151-05.

Kaszanki garmazeryjne z mięsa końskiego — wg BN-83/8151-01.

3.5. Wymagania mikrobiologiczne

3.5.1. Wymagania mikrobiologiczne dla półproduktów

Pałeczki z grupy Coli — nieobecne w 0,1 g produktu.

Pałeczki z rodzaju Proteus — poniżej 100 w 1 g produktu.

Pałeczki z rodzaju Salmonella w 25 g produktu — nieobecne.

Gronkowce chorobotwórcze — nieobecne w 0,1 g produktu.

3.5.2. Wymagania mikrobiologiczne dla wyrobów gotowych

Pałeczki z grupy Coli — nieobecne w 0,1 g produktu.

Gronkowce chorobotwórcze koagulazododatnie — nieobecne w 0,1 g produktu.

Pałeczki z rodzaju Proteus — nieobecne w 0,1 g produktu.

Laseczki beztlenowe przetrwalnikujące — nieobecne w 0,1 g produktu.

Pleśnie w 0,1 g produktu — niedopuszczalne.

Pałeczki z rodzaju Salmonella w 25 g produktu — nieobecne.

3.6. Zawartość metali szkodliwych dla zdrowia mg/kg, nie więcej niż:

arsen — 0,2,

ołów — 0,5,

miedź — 10,0,

cynk — 20,0,

cyna — 20,0.

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie i transport — wg BN-73/8150-04.

4.2. Przechowywanie — wg BN-73/8150-04.

4.3. Okres przydatności do sprzedaży — okres liczony od zakończenia produkcji do czasu zakupu przez konsumenta.

Okres przydatności do sprzedaży nie powinien przekraczać dla:

a) półproduktów — 24 h,

b) wyrobów gotowych

gotowanych — 36 h,

pieczonych — 48 h,

parzonych — 48 h,

parzonych i pieczonych — 48 h,

duszonych — 36 h,

smażonych — 48 h,

wędzonych — 48 h,

wędzonych i parzonych — 72 h,

wędzonych i pieczonych — 96 h,

wędzonych, pieczonych i podsuszanych — 144 h,

befszyka tatarskiego — 14 h.

5. BADANIA

5.1. Program badań — wg tabl. 5.

Tablica 5

Lp.	Rodzaje badań	Badania		
		pełne	niepełne	okresowe
1	2	3	4	5
1	Określenie wyglądu ogólnego	+	+	+
2	Określenie konsystencji i struktury	+	+	+
3	Określenie barwy	+	+	+
4	Określenie smaku i zapachu	+	+	+
5	Określenie zawartości składników mięsnych	+	-	+
6	Oznaczenie zawartości soli	+	-	+
7	Oznaczenie zawartości skrobi	+	-	+
8	Oznaczenie zawartości tłuszczu	+	-	+
9	Oznaczenie zawartości wody	+	-	+
10	Oznaczenie zawartości azotanów	+	-	+
11	Oznaczenie zawartości azotynów	+	-	+
12	Oznaczenie zawartości metali szkodliwych dla zdrowia	+	-	-
13	Wykrywanie obecności pałeczek z grupy Coli	+	-	-
14	Wykrywanie obecności laseczek beztlenowych przetrwalnikujących	+	-	-
15	Wykrywanie obecności gronkowców chorobotwórczych	+	-	-
16	Wykrywanie obecności pleśni	+	-	-
17	Wykrywanie obecności z rodzaju Proteus	+	-	-
18	Wykrywanie obecności pałeczek z rodzaju Salmonella	+	-	-

Badania pełne przeprowadza się raz w roku — przy zmianie technologii lub w kwestiach spornych.

Badania niepełne przeprowadza się każdorazowo przed przekazaniem partii do obrotu.

Badania okresowe przeprowadza się wg określonego harmonogramu jako badania bieżące kontrolne.

5.2. Kontrola jakości

5.2.1. Partia. Partię stanowi określona ilość wyrobu jednego rodzaju, tej samej nazwy i klasy jakościowej w jednakowym opakowaniu lub luzem, wyprodukowa-

na przez ten sam zakład, w tym samym dniu i przedstawiona jednorazowo do obrotu.

5.2.2. Pobieranie próbek — wg BN-85/8150-01.

5.3. Opis badań

5.3.1. Badania organoleptyczne i fizyczne — wg PN-80/A-82101.

5.3.2. Badania chemiczne — wg PN-85/A-82100.

5.3.3. Badania mikrobiologiczne — wg PN-85/A-82051. Wykrywanie gronkowców chorobotwórczych (koagulazododatnich) — wg PN-75/A-04024.

5.3.4. Badania zawartości metali szkodliwych dla zdrowia

a) oznaczanie zawartości arsenu — wg PN-59/A-04010,

b) oznaczanie zawartości ołowiu — wg PN-80/A-04011,

c) oznaczanie zawartości miedzi — wg PN-80/A-04012,

d) oznaczanie zawartości cynku — wg PN-59/A-04013,

e) oznaczanie zawartości cyny — wg PN-80/A-04014.

5.4. Ocena partii. Partię należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeśli wyniki wszystkich badań będą odpowiadały wymaganiom zawartym w rozdz. 3 i 4.

6. POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE

W ciągu 1 roku od momentu stosowania normy, zakłady produkujące prześlą do PZH wyniki analiz zawartości metali szkodliwych dla zdrowia poszerzone o zawartości kadmu i rtęci w reprezentowanych wyrobach, w celu ewentualnej korekty wskaźników w tym zakresie.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — SPOŁEM CZSS Spółdzielcze Przedsiębiorstwo Produkcji Garmażeryjnej i Napojów, Warszawa.

2. Normy związane

PN-59/A-04010 Artykuły żywnościowe. Oznaczanie zawartości arsenu

PN-80/A-04011 Produkty spożywcze. Oznaczanie zawartości ołowiu

PN-80/A-04012 Produkty spożywcze. Oznaczanie zawartości miedzi

PN-59/A-04013 Artykuły żywnościowe. Oznaczanie zawartości cynku

PN-80/A-04014 Produkty spożywcze. Oznaczanie zawartości cyny

PN-75/A-04024 Produkty żywnościowe. Wykrywanie i ilościowe oznaczanie gronkowców chorobotwórczych (koagulazododatnich)

PN-65/A-82000 Mięso i podroby zwierząt rzeźnych. Wspólne wymagania i badania

PN-85/A-82051 Wyroby garmażeryjne. Półprodukty i wyroby garmażeryjne. Badania mikrobiologiczne

PN-85/A-82100 Wyroby garmażeryjne. Metody badań chemicznych

PN-80/A-82101 Wyroby garmażeryjne. Badania organoleptyczne i fizyczne

BN-85/8150-01 Wyroby garmażeryjne. Pobieranie próbek

BN-73/8150-04 Wyroby garmażeryjne. Pakowanie, przechowywanie i transport. Wytoczne ogólne

BN-83/8151-01 Wyroby garmażeryjne mączno-kaszowo-warzywne z dodatkiem surowców mięsnych. Wymagania ogólne

BN-80/8151-05 Wyroby garmażeryjne. Pasztety, klopsy, pieczenie z mięs mielonych. Wymagania ogólne

BN-83/8159-02 Wyroby garmażeryjne. Gulasze

3. Symbol wg SWW

— półprodukty z mięsa 2313,

— wyroby garmażeryjne 2542.

4. Autor projektu normy — inż. Barbara Idziak — SPOŁEM CZSS — Oddział Wojewódzki w Katowicach.